

Jozef Herczog Auschwitzban

A képen kirándulók láthatók Auschwitzban. A férjem az emlékműre támaszkodik. Én nem vettem részt ezen a kiránduláson, mert a férjem nem engedte, hogy vele menjek. Nem akarta, hogy visszatérjenek a borzasztó emlékeim. Ő is csak azért ment oda, mert szerette volna látni, hogy hol halt meg az egész családja. 1944. június 13-án jött egy rendelet. Akkor már megjelentek az SS-katonák is a verebelyi gettóban. Amit tudtunk, azt vittük magunkkal, és bevagoníroztak. Három napig utaztunk éjjel-nappal a vagonokban. Vécézni egy vödörbe kellett a vagonban. A gyerekek sírtak, mert se víz, se enivaló nem volt. Ott a gettóban még valamit egymás között összeszedtünk, de amúgy semmit se adtak. Utazás közben enni és inni nem nagyon adtak, szomjasak voltunk. Nem mondták meg nekünk, így nem is sejtettük, hogy a gázba visznek minket. Bejöttek az SS-katonák. Megfenyegettek, hogy a kést és az ollót azonnal adjuk le, mert ha nem, akkor az egész vagonot kiirtják. A gyerekek nagyon sírtak. Az én édesanyám is megbolondult útközben. Június 16-án, péntek este érkeztünk meg Auschwitzba. Egyszer csak megálltunk. Nagy ürességet láttunk. No, mondom, most már jól nézünk ki. Lengyel zsidó fiúk kezdtek járni csikos ruhában a szerelvényeket. Mindegyik vagonba belépett egy-két fiú, ránk parancsoltak, hogy mindent hagyjunk ott a vagonban, semmit ne vigyünk magunkkal, csak azt, ami rajtunk van. Keservesen kiszálltunk, minden holmi nélkül. Az a rohadt Mengele már szelektálta az embereket. A lányokat külön, a fiatal fiúkat is külön, az öregembereket is külön, az öregasszonyokat külön. A fiatal mamákat, akik gyerekekkel voltak, őket is külön. Így csinálta, szelektált. Akit jobbra állított, az életben maradt, akit balra, az készen lett. Szegény boldogult édesanyám, ő megbolondult a vagonban. Az édesapám még most is a szemem előtt van, ahogy akkor ránk nézett. Aztán behajtották őket egy nagy helyiségbe, akkor nem víz folyt a csapból, hanem gázt engedtek rájuk. Haláluk után nem tették be őket mindjárt a krematóriumba, hanem még megnézték, hogy nincsenek-e aranyfogaik. Azokat is kiszedték, és úgy égették el őket. Betették azokat a csöpp gyerekeket a mamákkal együtt. Na, rettenetes egy állatok voltak azok. A fiatal lányoknak ötös sorba kellett állniuk. Volt köztünk olyan fiatalasszony is, aki helyett a mamája vitte a gázba a kisgyereket, így legalább az egyikük életben maradt. Ötös sorba álltunk, egy nagy helyiségbe vittek be minket, ahol már vártak a szlovákiai zsidó lányok. Őket már legalább három-négy éve tartották ott fogva [lásd: Szlovákia (1939--1945); Zsidó Kódex; deportálások Szlovákiából]. Bementünk az egyik helyiségbe. Le kellett vetkőznünk ott mezítelenre, csak aki menstruált, annak a kötőtűt fönthagyták. Újra ötös sorba állítottak, átmentünk egy másik helyiségbe, ahol ezek a szlovák zsidó lányok tisztára lekopasztottak bennünket, mindenütt, még a nemi szervek táján is. Mindenütt szótelenítettek bennünket. A következő helyiségben megeredt a csap, víz folyt belőle. Gondoltuk, hogy már biztos nem gázt fognak engedni. A zuhany után törölközőt kértünk tőlük. Még hogy mit nem akarunk, szappant is?! Még mit nem! Vizesen, dideregve egy ablak elé tereltek. Az ablakból lengyel zsidó fiúk osztogatták az öltözetet, semmi mást. A cipőnket meghagyhattuk. Csak a ruhát adták a vizes testre. Még szerencse, hogy nyáridő volt. Hát felöltöttük a ruhát, a méret persze senkinek nem illett...az egyiknek a cicije volt kint... Ezek a ruhák szintén a deportáltaké voltak, a vagonban elhagyott csomagokból származtak. Fehérneműt még álmodni sem lehetett. Csak a cipő

volt rajtunk és az az egy szál ruha. Idegileg persze a tortúra alatt teljesen kikészültünk. Végül egy üres térre vezényeltek ki. Ahogy megláttuk egymást, nevettünk és sírtunk is egyszerre. Újra ötös sor. Fából épült barakkokba kísérték. Én a harmadik sorban álltam. Állandóan csak arra ügyeltem, hogy a testvérem az ötös sorban mindig csak velem legyen. Egy barakkba legalább öt-hatszáz ember fért. Nem volt ott semmi, csak ablakok. Úgy aludtunk, hogy a cipőt a fejünk alá tettük. Ha beesett az eső, akkor megáztunk. Először mindenki kiabált, zörgött. Belépett egy SS-katona, szó nélkül pár asszonyt lelőtt, nyugalom lett. A hullákat ki kellett vinni a barakk elé, azokat reggel elvitték, és elégették. Akik este belázasodtak, de reggel még éltek, azokat ki kellett hurcolni a barakk elé. Jött a kocsis, feltették őket, és bevitték a krematóriumba. Reggel, amikor felkeltünk, a cél az 'appel', a sorakozó volt. Reggel három órakor ébresztettek. A barakk melletti placcon sorakoztunk. Ott is ötös sorban álltunk, egyikünk a másikat melegítette. A reggelit kondérokban adták. Általában egy kis feketéből és kevés kis kenyérből állt a reggeli. Kivezettek minket ötös sorban, és hozták a reggelit. A német nők osztották az ennilót. Minden sor elején a fazékba, ami megmaradt a vagonokban, abba öntöttek kávékat az SS-nők, akik vigyáztak ránk. Számolták, hogy hány kortyot iszunk. Öt kortyot volt szabad inni. A sor eleje öt kortyot ivott, akkor mindjárt át kellett adni a másinak, harmadiknak... negyediknek, ötödiknek. Utána egész nap jóformán ruhátlanul, pedig ott olyan hideg volt nyáron este, mint nálunk decemberben vagy januárban, és nappal olyan meleg volt, mint júniusban. Az a kopasz fej. Semmit nem csináltunk, csak a földön ültünk, semmit a világon nem tettünk. Délig majd megbolondultunk a hőségtől. Az ebédet szintén kondérokban hozták. Az is gyér lé volt, csóvány [A csalán népies neve. -- A szerk.], némi marharépa, esetleg egy kis gersli, kevés hús úszkált benne. Húsfoszlányok. Az biztosan emberhús volt. Nem volt az se borjúhús, se disznóhús. Emberhús volt, ha nem is száz százalékra, de ötven százalékra biztosan. A kondérokban persze mindjárt nekiugrottunk. Többször is előfordult, hogy kiöntötték előttünk az ebédet a földre, akkor letérdeltettek bennünket ezek a zsidó lányok, akik már régebben ott voltak. Elkezdtek kiabálni: 'Ti még moziba jártatok, szabadok voltatok, de mi már hány éve a pisinket ittuk!' Estére megint hozták kondérokban a feketét. Utána alvás a barakkban. Lefeküdtünk, csak a cipő volt a fejünk alatt. Így nyomorogtunk két hétig, már talán mondtam is, augusztus elejéig. Annak ellenére, hogy nem dolgoztunk semmit Auschwitzban, olyan gyöngék voltunk, hogy tisztára kikészültünk. Két hétig voltunk ott. 1944. augusztus 2-án jött egy rendelet, hogy ismét vagonírozni fognak.